

DE LA VELLA ARTESA

LA FIRA

Artesa es desperta amb els carrers plens. Les voreres de la carretera d'Agramunt són un reguitzell de parades de diverses mercaderies; al "Joc de la Pilota" no s'hi pot transitar, i les places estan acaparades pels tractants de bestiar. Artesa de Segre és un bullici de gent. És la fira.

Els sorolls habituals s'han transformat en una remor indescriptible, en una barreja de crits, riotes, renills, plors de quitxalla, xiscles de garrins, brams d'ases, i, per damunt de tot, els altaveus pregoners dels xarlatans:

-Mantes de Piteu...! Regalades de preu...!

- "Ni las cincuentas, ni las cuarenta... ni las treinta!... Para el caballero!..."

-Torrans!... Torrans d'Agramunt!...

- "Muerto el perro, se acabó la rabia!..."

-Mestressa!... La faixa que li dóna set tombs al seu marit!... Set tombs!...

Avui, Artesa és una festa; una trobada de tota la comarca i més enllà, per comprar i vendre. S'hi veuen homes i dones, grans i menuts carregats de propòsits i il·lusions. Uns van amb presses i altres s'encanten davant qualsevol parada o rotllana formada al voltant dels xarlatans que expliquen acudits i històries temptadores al públic encuriós. N'hi ha que surten de menjar-se la coca i prendre's un cigaló d'aiguardent.

El pagès porta el seu millor tern de vellut negre i de l'armilla li penja la cadena de plata del seu "Röskoff". S'ha tallat els cabells i afaitat el rostre, duu espadenyes noves i, tot plegat, sembla com si no es trobés gaire còmode. La muller també porta un vestit de mudar; és poc usat, però la confecció és molt passada de moda. Calça sabates que li fan una "tocadura" i coixeja una mica tot dissimulant el dolor. Unes jovenetes, darrera

els vidres de la botiga, se la miren i riuen; elles, són més modernes, però a la capital són les que paguen el riure. El que no saben, potser, és que la pagesa se'n riu de les unes i de les altres. La pagesa pensa, i no li manca raó, que les de la ciutat i la capital, quan són a pagès, són ridícules per la seva ignorància i torpesa per les coses del camp. La cosa, doncs, es queda en un empat de rialles.

La fira va transcurrent com una successió de folklòriques estampes... la fira és un "flash" que il·lumina de tant en tant, rostres cremats pel sol, fronts arrugades, gestos de continguts recels, somriures de timidesa, mirades d'incredibilitat, pentinats amb brillantina amb perfums de confosa procedència... la fira és una quadre d'En Goya... la fira és un conte d'En Dickens...

La mare va estirant el braç del seu vailet que resta embadalit davant les joguines. Un camperol s'aixeca la gorra, tot rasant-se el cap. El gitano de mocador blanc de seda al coll i clavell a la solapa, gesticula i parla movent el seu mostatxo negre. El tractant de blusa blava, fuma un caliquenyo i, brandant un bastó, amb cara seriosa, es disposa a reconèixer una mula mig guita.

Senalles, mocadors de farcell, caps i paquets, són emprats per tragar les mercaderies. El masover carrega el matxo; la masovera es canvia el calçat per tal d'emprendre el llarg retorn a la masia.

Poc a poc, els carrers es van buidant; poc a poc, aquell ressó de polifòniques veus es va apagant.

De la fonda van sortint els que s'han quedat a dinar; amb els colors pujats a la cara, xerren alegrement. Es nota que aquest extraordinari en les seves habituds gastronòmiques, els hi ha proporcionat distensions en el cos i eufòria en els ànims.